

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ORTAK KAMUOYU AÇIKLAMASI

Tarih: 30 Mart 2020 AI İndeks Numarası: EUR 44/2047/2020

ORTAK AÇIKLAMA HAK ÖRGÜTLERİ TÜRKİYE'Yİ COVID-19 RİSKİYLE KARŞI KARŞIYA OLAN MAHPUS GAZETECİLER, İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI VE DİĞER KİŞİLERİ BİR AN ÖNCE SERBEST BIRAKMAYA ÇAĞIRIYOR

COVID-19 hastalığının cezaevlerinde yayılmasına dair endişeler artarken, Türkiye hükümeti cezaevlerinden 100 bine kadar mahpusun tahliye edilmesini öngören bir yasa tasarısının çalışmalarını hızlandırdı. Bu adımı memnuniyetle karşılıyoruz. Türkiye cezaevlerinin aşırı kalabalık olması ve yeterli hijyen imkanlarının bulunmaması nedeniyle cezaevlerindeki 300 bin civarında kişi ile on binlerce cezaevi personeli halihazırda ciddi sağlık tehlikesi altındadır. Koronavirüs salgını bu durumu daha da ağırlaştıracaktır. Ancak bizler, hazırlanan tedbirlerin hükümetin öngördüğü mevcut şekliyle uygulanması halinde sadece haklarını kullandıkları için cezaevinde bulunan gazeteciler, insan hakları savunucuları ve diğer kişiler ile tahliye edilmesi gereken kişilerin parmaklıklar ardında kalmaya devam edeceğinden endişeliyiz.

Aşağıda imzası bulunan kuruluşlar Türkiye yetkililerini, sadece haklarını kullandıkları için tutuklanan ya da hüküm giyen gazeteciler, insan hakları savunucuları ve diğer kişileri derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakmaya çağırılmaktadır. Ayrıca, Türkiye yetkilileri cezaevlerindeki bütün tutukluların durumlarını bu kişileri tahliye etmek amacıyla tekrar gözden geçirmelidir. Uluslararası insan hakları hukuku ve standartlarına göre, masumiyet karinesi ve kişi özgürlüğü hakkı doğrultusunda tutuksuz yargılama esastır ve tutukluluğa ancak son çare olarak başvurulabilir. Yargılama aşamasında tutukluluğun istisnai bir uygulama olması gerekmesine rağmen Türkiye'de tutukluluk rutin ve cezalandırıcı bir şekilde uygulanmaktadır. Hükümet, ayrıca belli bir yaşın üzerinde olanlar ve ciddi sağlık sorunları bulunanlar gibi COVID-19 hastalığına karşı daha savunmasız durumdaki mahpusların tahliyesini de ciddi bir şekilde ele almalıdır. Yetkililer bütün mahpusların, COVID-19'a karşı test, önleme ve tedavi imkanlarını da içerecek şekilde, tıbbi müdahale ve sağlık hizmetlerine toplumun geneline sunulan standartlarda hızlı erişimini temin etmelidirler. Cezaevi personeli ve sağlık çalışanları korunmaları için gereken bilgi, teçhizat, eğitim ve desteğe erişebilmelidir.

Mevcut Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, mahkumların cezalarının üçte ikisini cezaevinde geçirdikten sonra denetimli serbestliğe hak kazanabileceğini öngörüyor. Önümüzdeki günlerde Mecliste geçmesi beklenen tasarının ise bu süreyi cezanın yarısına indireceği belirtiliyor. Hamile kadınlar ve hastane raporuyla kronik rahatsızlığı olduğu belgelenen 60 yaş üstü mahkumlara da ev hapsi getirilmesi bekleniyor. Aralarında terör suçlarının da bulunduğu az sayıda suçtan mahkumiyeti bulunan kişiler ise öngörülen infaz indiriminden faydalanamayacak. Yasa tasarısı tutukluları veya mahkumiyetleri halen temyiz sürecinde sonuçlanmamış kişileri kapsamıyor. İnfaz indirimi düzenlemesinin geçen yaz açıklanan Yargı Reform Stratejisi kapsamında çıkarılacak 3. Yargı Reform Paketi çerçevesinde yasalaşması öngörülmüyor.

Türkiye'de terörle mücadele yasaları son derece muğlak ve yaygın bir şekilde gazetecilere, muhalif siyasi aktivistlere, avukatlara, insan hakları savunucularına ve muhalif görüşlerini ifade eden diğer kişilere karşı açılan düzmece davalarda istismar edilmekte. Gözlemllediğimiz çok sayıda davada belgelendirdiğimiz üzere, pek çok kişi sadece muhalif görüş açıkladığı için ve hakkında şiddete başvurduğuna, şiddete tahrik ettiğine ya da yasadışı örgütlere yardım ettiğine dair hiçbir kanıt olmaksızın uzun süre tutuklu kalıyor ya da terör suçlamalarıyla mahkum ediliyor.

Bu kişiler arasında tanınmış gazeteci ve yazar Ahmet Altan, Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş, iş insanı ve sivil toplum temsilcisi Osman Kavala ve çok sayıda akademisyen, hak savunucusu ve gazeteci var. Demirtaş'ın daha önce cezaevinde kalple ilgili sağlık sorunları yaşadığı bildirilmişti; Altan ve Kavala ise 60 yaş üstündeler ve dolayısıyla COVID-19 salgınının risk grubundalar. Hiç tutuklanmamış olması gereken bu insanların tahliyeden mahrum bırakılması, halihazırda mağduru oldukları ciddi hak ihlallerini daha da artıracaktır.

Biz aşağıda imzası bulunan kuruluşlar, hükümete ve Meclise, cezaevlerindeki vahim sağlık tehdidini azaltmak için alınacak tedbirlerde eşitlik ilkesinin gözetilmesi çağrısında bulunuyoruz. Mevcut yasa tasarısı bazı mahkumların siyasi görüşleri nedeniyle kapsam dışında bırakılmaları anlamına gelmektedir. Binlerce kişi sadece ifade ve toplanma özgürlüklerini kullandıkları için cezaevinde. Bu kişiler şimdi bir de benzeri görülmemiş büyüklükte bir sağlık tehdidiyle karşı karşıya. Uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde, Türkiye tüm mahpusların sağlık hakkını ayrımcılık yapmadan sağlamak için gerekli her tedbiri almakla açık bir şekilde yükümlüdür.

Türkiye yetkililerini, haksız bir şekilde hapsedilen kişileri derhal serbest bırakmak için bu fırsatı kullanmaya ve henüz hiçbir suçtan cezalandırılmamış kişiler ile cezaevlerinde sağlıklarının korunmasının güvence altına alınamayacağı aşırı kalabalık ve hijyen açısından yetersiz koşullarda bulunan ve hızla yayılan hastalığa karşı özellikle risk altında bulunan mahpusların serbest bırakılmasını acil bir şekilde değerlendirmeye davet ediyoruz.

ARTICLE 19

Punto24, Bağımsız Gazetecilik Platformu

Uluslararası Af Örgütü

ARTICOLO 21

Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi (ECPMF)

Avrupa Gazeteciler Birliği (AEJ)

Avrupa Gazeteciler Federasyonu (EFJ)

Dünya Gazete Yayıncıları Birliği (WAN-IFRA)

Düşünce Suçuna Karşı Girişim – Türkiye (IFoX)

Freedom House

Frontline Defenders

Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ)

Güneydoğu Avrupa Medya Organizasyonu (SEEMO)

IPS İletişim Vakfı/bianet

Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT)

PEN Almanya

PEN Danimarka

PEN İngiltere

PEN İsveç

PEN Kanada

PEN Norveç

Sansür Endeksi (Index on Censorship)

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF)

Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi (TLSP)

Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI)

Uluslararası İfade Özgürlüğü Dayanışması (IFEX)

Uluslararası Karikatürist Hakları Ağı (CRNI)